

N. SOFRONOW

Sekretarz Naukowy Sekcji Leśnictwa
i Przemysłu Leśnego SOPS
przy Komisji Planowania ZSRR

„Gospodarstwo leśne w systemie gospodarki planowej“¹

Лесное хозяйство в системе планируемой экономики

Forest economy in the system of planned economy

Pod powyższym tytułem ukazała się w Polsce w języku rosyjskim monografia poświęcona zagadnieniom ekonomiki gospodarstwa leśnego w krajach socjalistycznych, przygotowana przez Wydział Nauk Rolniczych i Leśnych Polskiej Akademii Nauk.

Książka została napisana w ramach współpracy naukowej kolektywu wybitnych ekonomistów leśnych i leśników krajów socjalistycznych. Obok prof. dra T. Molendy i prof. dra T. Marszałka (Polska) w opracowaniu jej brali udział: prof. dr Chr. Sirakow i inż. I. Dragonow (Bułgaria), prof. dr B. Kerestesz (Węgry), prof. dr F. Paul (NRD), prof. dr P. W. Wasiljew, prof. dr I. W. Woronin, prof. dr nauk prawnych G. N. Poljanska (ZSRR), prof. dr E. Hromada (Czechosłowacja). Praca została opublikowana pod redakcją prof. dra P. W. Wasiljewa i prof. dra T. Molendy.

Autorzy książki podjęli zadanie przedstawienia danych o leśnych bogactwach krajów socjalistycznych, naświetlenia osiągnięć ostatnich dziesięcioleci w leśnictwie, przedstawienia naukowych zasad planowej organizacji gospodarstwa leśnego na podstawie ekonomicznych praw socjalizmu, zapoznania z podstawowymi praktycznymi metodami ekonomicznego kierowania procesami produkcji w tej gałęzi gospodarki narodowej.

Książka składa się z dwóch części. W pierwszej części przedstawiono zagadnienia o ogólnym, przeważnie teoretycznym charakterze, natomiast w części drugiej omówione zostały drogi, metody oraz rezultaty praktycznego stosowania zasad planowej organizacji socjalistycznego gospodarstwa leśnego w ZSRR, BRL, WRL, NRD, PRL, SRR, CSRS. Zaznaczyć należy, że informacje o wspólnych dla krajów socjalistycznych problemach ekonomiczno-leśnych były dotychczas przedstawiane głównie w postaci zbioru referatów wygłoszonych na międzynarodowych konferencjach i seminariach. A tymczasem rozwijająca się w ostatnich latach w szybkim tempie socjalistyczna integracja ekonomiki wymienionych krajów wymaga pełniejszej wzajemnej informacji. Zagadnienia zawarte w omawianej książce

¹ Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Warszawa 1972. Stron 656.

są w dużej mierze ujmowane w sposób uwzględniający wspomniane potrzeby.

Autorzy stoją ponadto na stanowisku, że zwiększające się w dobie współczesnej na całym świecie zainteresowanie zagadnieniem planowania społecznej produkcji może i powinno zwrócić uwagę na doświadczenia socjalistycznej ekonomiki gospodarstwa leśnego wielu specjalistów również i za granicami socjalistycznego świata, a w szczególności w krajach rozwijających się.

Bardzo lakonicznie, ale wyraźnie, dano w książce wyraz jej ideowej koncepcji. W przedmowie mówi się: „Autorzy niniejszej pracy uważają, że panujący w omawianych krajach zwycięski ustrój społeczny stwarza po raz pierwszy w dotychczasowej historii cywilizacji warunki dla rzeczywiście naukowej, postępowej gospodarki leśnej, zdolnej do pełnego odzwierciedlenia wszystkich wielostronnych interesów narodu i państwa oraz zdolnej do służenia tym interesom”.

Książka przeznaczona jest przede wszystkim dla specjalistów. Ale nie tylko. Ułożona ona została tak, aby była dostępna w części ogólnej dla każdego, kto się troszczy o stan i zachowanie lasów oraz o dalszy ich wzrost i rozwój. Pragnienie to zadecydowało w znacznym stopniu o podejściu autorów do sprawy układu i treści książki.

Rozpoczyna się ona bowiem nie od tradycyjnego postawienia problemów specjalnych, ale prostego, popularnego omówienia współczesnego, społecznego znaczenia lasów, oraz tego „co widzi i poznaje człowiek interesujący się lasami tego czy inego kraju, odbywając po nim krótką zapoznawczą przejażdżkę”.

Na kilku stronicach omawianej części przedstawiono najbardziej godne uwagi cechy wielkiej tajgi w ZSRR, lasów Polski, NRD i innych państw socjalistycznych łącznie z KRLD i Kubą. Za opisem następuje zwykła dostatecznie szczegółowa analiza leśnych zasobów socjalistycznego świata w całości i według grup krajów.

Jedno z głównych miejsc w książce zajmuje rozdział poświęcony zagadnieniom własności lasów. Na przykładzie szeregu europejskich krajów przeprowadzono szczegółową analizę ekonomiczną treści poszczególnych form własności leśnej. Szczególnie dokładnie zostały naświetlone zachodzące w zachodnich krajach socjalistycznych procesy zastępowania poprzednich form władania lasami formami własności socjalistycznej.

W bezpośrednim związku z zagadnieniami własności leśnej rozpatrzono w następnym rozdziale — ekonomiczne zasady organizacji i zarządzania gospodarstwem leśnym w warunkach socjalizmu. W tym samym rozdziale (trzecim) szczegółowo rozpatrzono międzynarodowe związki krajów socjalistycznych w ogóle a krajów RWPG w szczególności w sprawach dotyczących surowca drzewnego i gospodarki leśnej.

Odrębny rozdział stanowią po raz pierwszy rozpatrywane w ekonomiczno-leśnej literaturze w języku rosyjskim makroekonomiczne zagadnienia gospodarki leśnej.

Rozdziały piąty, szósty i siódmy omawiają zagadnienia stanowiące podstawową treść ekonomiki leśnej jako nauki powołanej do służenia pomocą żywej praktyce produkcyjnej. Rozpatrzono w nich szczegółowo występujące w gospodarce leśnej krajów socjalistycznych społeczne stosunki wartości, koszty produkcji, leśną rentę różniczkową, kształtowanie cen

i ceny na produkty leśne oraz ekonomiczną efektywność inwestycji w gospodarce leśnej i metody jej określania.

Na temat każdej z wymienionych kwestii czytelnik znajdzie w książce sporo informacji również o czysto praktycznym znaczeniu. Książka zaznaja-
mia ponadto z niektórymi dyskusyjnymi kwestiami związanymi np. z za-
gadnieniem wartościowej wyceny zasobów leśnych.

Pierwsza, ogólna część książki kończy się na ósmym rozdziale poświę-
conym prawnym zagadnieniom organizacji socjalistycznego gospodarstwa
leśnego.

W drugiej części książki poświęconej — jak już zaznaczono — gospo-
darce leśnej poszczególnych krajów socjalistycznych, ekonomiści leśni od-
nośnych państw opublikowali swoje specjalnie na ten cel przygotowane
opracowania, zawierające szczegółową informację nie tylko o powierzchni
i zasobach leśnych, ale również o składzie gatunkowym i strukturze wie-
kowej drzewostanów, produktywności lasów i o charakterze przeprowa-
dzanych zabiegów gospodarczo-leśnych.

Pomimo że we wszystkich europejskich krajach traktuje się hodowlę
lasu i użytkowanie lasu jako jednolity dział gospodarki narodowej, to jed-
nak w rozdziale tym zostały szeroko naświetlone również dane o rozwoju,
organizacji i ekonomice pozyskania drewna. Częściowo omówiono tu roz-
wój przemysłowego wykorzystania surowca drzewnego.

We wszystkich rozdziałach tej części zwrócono szczególną uwagę na
charakterystykę zasad i praktykę ekonomicznej organizacji produkcji
leśnej. Chociaż autorzy trzymali się mniej więcej tego samego ogólnego
programu, to jednak czytelnik ma możliwość z materiałów drugiej części
książki czerpać wiadomości nie tylko o odrębnej organizacji gospodarki
w tym lub innym kraju, ale na podstawie prowizorycznej analizy może
także samodzielnie ocenić stan poszczególnej gospodarki.

Książka wydana została pięknym czytelnym drukiem, na dobrym pa-
pierze, z dużą liczbą ilustracji, we wspaniałej zewnętrznej oprawie. Praca
ta będzie rozpowszechniana we wszystkich krajach socjalistycznych, ale —
jak się wydaje — największym popytem cieszyć się będzie w ZSRR.

Z rosyjskiego przełożył
Józef Gomółka